

ZARZĄDZENIE

Dnia 23 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

w sprawie **Ł. W.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k. i inne

w kwestii wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach dnia 14 września 2020 r., sygn. akt II AKa 465/18,

- 1. Na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. nie stwierdzam podstaw do wznowienia postępowania z urzędu;**
- 2. Odpis zarządzenia przesłać skazanemu i jego obrońcy z pouczeniem, że zażalenie nie przysługuje.**

UZASADNIENIE

W dniu 17 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego Ł. W. „o zbadanie czy w postępowaniu dotyczącym rozpoznania apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 20 czerwca 2017 r. o sygn. akt XVI K 24/12 nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec faktu, iż na etapie postępowania odwoławczego w Sądzie II instancji orzekał w składzie trzyosobowym sędzia M. C. powołany przez Prezydenta RP na sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie (powinno być w Katowicach – uwaga SN) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

2018.3), zaś okoliczność ta stanowi, zgodnie z pkt 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2023 roku (BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2, poz. 7) oraz uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 roku (I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22) bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co stosownie do treści art. 542 § 3 k.p.k. powinno skutkować wznowieniem postępowania z urzędu”. W uzasadnieniu pisma, które oparte zostało na przepisie art. 9 § 2 k.p.k., poza wskazanymi wyżej uchwałami Sądu Najwyższego, przywołano także orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wyrażono stanowisko, iż Sąd Najwyższy powinien przeprowadzić test pozwalający na ustalenie, czy sędzia M. C., który uzyskał nominację w opisanych wyżej warunkach, nie był stronniczy oraz czy nie zachodzi brak instytucjonalnej bezstronności sędziego (badanie wskazanych kwestii, winno być poprzedzone, według autorki pisma, „uzyskaniem dokumentacji osobowej obejmującej proces ubiegania się przez wymienionego sędziego o urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach”).

Sygnalizacja istnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. okazała się niezasadna. Na wstępie trzeba podkreślić, że argumentacja obrońcy skazanego nawiązująca do wyroku wydanego przez ETPC nie mieści się w podstawie wznowieniowej z art. 542 § 3 k.p.k., a w tym zakresie postępowanie o wznowienie postępowania może się toczyć tylko wtedy, gdy złożony zostanie przez adwokata lub radcę prawnego wniosek o wznowienie postępowania (por. art. 540 § 3 k.p.k. w zw. z art. 545 § 2 k.p.k.). Podnieść przy tym należy, że z rozstrzygnięć tych trybunałów europejskich nie można wyprowadzić istnienia uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k. Kluczowe stwierdzenie obrońcy skazanego nawiązuje do uzyskania nominacji przez sędziego orzekającego w sprawie II AKa 465/18 w trybie wniosku organu, jakim jest KRS po noweli z dnia 8 grudnia 2017 r. Okoliczność ta stanowiła podstawę uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. Uchwała ta zachowuje swoją ważność i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego z powodów wskazanych w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 (OSNK 2021, z. 10, poz. 41).

Przypomnieć należy, że w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych (taki status mają sędziowie orzekający w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach) uchwała ta stanowiła w pkt 2, co następuje: *"Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności."* Powyższe stwierdzenie uchwały wprost wyklucza automatyzm wystąpienia skutku w postaci zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Oznacza to, że dla efektywności zgłaszanego uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wymagane jest wykazanie konkretnymi okolicznościami (wskazanymi w uzasadnieniu uchwały jako tzw. test), że wadliwość procesu powołania sędziego w realiach określonej sprawy prowadzi do naruszenia konstytucyjnego oraz konwencyjnego standardu niezawisłości i bezstronności sądu. Wskazany problem dotyczący skutku procesowego, który może dotknąć orzeczenie sądu powszechnego, w składzie, którego był sędzia powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), ponownie został wywołany wyrokiem wydanym w dniu 22 lipca 2021 r. przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19). W wyroku tym ETPC stwierdził, że oczywiste naruszenie prawa krajowego w procesie powoływania sędziów wynikało z zaangażowania w proces nominacyjny Krajowej Rady Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r., a który to organ był (i dalej - jest) pozbawiony niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej, co umożliwiło władzy wykonawczej i ustawodawczej na bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów (pkt 276 wyroku). Co istotne, podnosząc tę okoliczność ETPC określił, że taka procedura powoływania sędziów jest *per se*

niezgodna z art. 6 ust. 1 EKPC i wpływa negatywnie na cały proces i podważa (zagroza) legitymacji sądu złożonego z tak powoływanych sędziów (pkt 273). O ile jednak w tej sprawie z uwagi na fakt, że skarga dotyczyła orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy-Izbę Dyscyplinarną, Trybunał nie prowadził rozważań koniecznych dla trzeciej części testu wypracowanego na gruncie sprawy Guðmundur Andri Ástráðsson vs. Islandia, to stwierdzenia te postawiły ponownie do rozstrzygnięcia problem, czy stwierdzone naruszenie standardu z art. 6 ust. 1 EKPC w odniesieniu do skażenia samej procedury powołania sędziego faktem działania ciała zależnego od polityków (KRS po noweli) mogą być naprawione w toku postępowania krajowego, a jeśli tak, to w jakiej procedurze, czy też takiej możliwości nie ma i zawsze winien działać efekt kasatoryjny w postaci konieczności uchylenia zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zawarte w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. zapatrywania Trybunału spowodowały potrzebę weryfikacji sposobu postrzegania problemu prawnego przedstawionego w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego i w konsekwencji skutkowały podjęciem uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Nie omawiając szczegółowo treści tej uchwały, trzeba wskazać, że Sąd Najwyższy potwierdził aktualność dotychczasowego stanowiska, w myśl którego wydanie orzeczenia przez sąd powszechny, w składzie, którego zasiada sędzia, który dostał powołanie w wadliwej (opisanej już wyżej) procedurze, nie stanowi automatycznie uchybienia, które kwalifikowane jest z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W takim układzie okoliczności przywołane przez obrońcę skazanego, a dotyczące wyłącznie trybu awansu do Sądu Apelacyjnego w Katowicach sędziego M. C., bez ustalenia dodatkowych okoliczności, które mogłyby wskazywać na brak niezależności od władzy wykonawczej, nie mogą skutkować przyjęciem, że w tym postępowaniu odwoławczym zaistniało uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W odniesieniu do podstawy wznowieniowej dotyczącej w istocie zarzutu braku bezstronności sędziów i braku wymaganej ich niezależności od władzy wykonawczej (art. 542 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), trzeba wyraźnie stwierdzić, że wznowienie postępowania w tym trybie nie może polegać na przeprowadzaniu po raz pierwszy ustaleń co do istnienia tych okoliczności (tzw. testu niezależności i bezstronności). Nie chodzi zatem o poszukiwanie w ramach

tw. postępowania testowego okoliczności, które skutkowałyby istnieniem uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ale tylko o sytuację, gdy co do określonego sędziego istnieją już orzeczenia, w których stwierdzono brak jego niezależności i bezstronności w określonej sprawie. Tylko w takim układzie, gdy okoliczności te w innych postępowaniach zostały stwierdzone, strona może inicjować złożenie sygnalizacji w trybie art. 542 § 3 k.p.k. w innej sprawie (zob. zarządzenie sędziego SN Jarosława Matrasa z dnia 4 marca 2024 r., II KO 172/23). Tymczasem w dotychczasowych orzeczeniach Sądu Najwyższego w ramach postępowań kasacyjnych nie stwierdzono takiego uchybienia co do sędziego M. C.. Dodatkowo warto zauważyć, że autorka sygnalizacji nawet nie starała się, by samodzielnie zweryfikować przynajmniej niektóre elementy niezbędne do przeprowadzenia testu. Tymczasem z dostępnej w domenie publicznej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 11 grudnia 2018 r., nr [...] wynika, że:

- sędzia M. C. zgłosił swoją kandydaturę w konsekwencji obwieszczenia o wolnych stanowiskach zawartego w Monitorze Polskim z dnia 23 marca 2018 r. (poz. 323), a uchwała KRS podjęta została w dniu 11 grudnia 2018 r., co oznacza, że czynności te miały miejsce na długo przed podjęciem uchwały przez połączone Izby Sądu Najwyższego,
- na posiedzeniu Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji [...]z dnia 27 września 2018 r. na sędziego C. oddano 76 głosów, przy 6 głosach przeciw 4 głosach wstrzymujących się,
- na posiedzeniu w dniu 11 września 2018 r. Kolegium Sądu Apelacyjnego w [...] pozytywnie zaopiniowało kandydaturę omawianego Sędziego,
- w sporządzonej opinii sędzia wizytator stwierdził, że sędzia M. C. spełnia wszystkie wymogi, by ubiegać się o powołanie go na stanowisko sędziego apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w [...],
- w trakcie posiedzenia KRS w dniu 11 grudnia 2018 r. na sędziego M. C. oddano 14 głosów „za”, przy 2 głosach wstrzymujących się.

Wyniki przeszukiwania dostępnych internetowo źródeł informacji nie wskazują na związki sędziego z władzą wykonawczą, nasuwające wątpliwości, co do jego bezstronności i niezawisłości.

Z tych powodów należało stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

[PGW]

[ms]